

Unieke vorm van financiering voor doelgroepenbassin

WMO-GELD VOOR DE SPORT

Vormgeving: Slangen+Koenis Architecten

Tekst: **Jeroen Kuypers**

Het nieuwe zwembad in Velp krijgt naast een wedstrijdbad een separaat doelgroepenbassin van vijftien bij tien meter, met een beweegbare bodem en een constante temperatuur van 32 graden. Dit bassin is bedoeld voor activiteiten als seniorenzwemmen, fysiozwemmen en zwemmen met dementie. Het huidige zwembad trekt jaarlijks 8.784 bezoekers uit de doelgroepen, het nieuwe zou er, dankzij de uitbreiding van beweegtrajecten, tot 15.000 kunnen krijgen. Daardoor stijgt het beroep op Wmo-maatwerkondersteuning minder snel, is de verwachting in Rheden. Een gedurfd, maar welkom experiment.

Dat uitgerekend Rheden dit experiment aandurft is geen toeval. De gemeente Rheden, en Velp in het bijzonder, staat in Nederland aan de top wat de vergrijzing betreft. “We zien hoe de aanspraak die op de Wmo wordt gemaakt alleen maar zal stijgen. Dan is de vraag: Wat kunnen we doen om het zelfstandig leven van onze senioren zo goed mogelijk te faciliteren?” zegt Gea Hofstede, wethouder Wmo. “Zwemmen is daarvoor zeer geschikt, maar het bestaande zwembad is veertig jaar oud en de deelname vanuit deze doelgroepen is relatief laag. Het is voor hen weinig aantrekkelijk. Ze voelen zich er niet goed. Met een nieuw zwembad zouden we de zwemanimo voor doelgroep-zwemmen al kunnen laten doorgroeien naar het landelijk gemiddelde, wat al een grote maatschappelijke winst betekent, maar het moet volgens ons mogelijk zijn daar nog overheen te gaan.”

Prikkelarme omgeving

Wethouder Sport Marc Budel wijst op het feit dat er zelfs in dit verouderde zwembad al een aantal goede resultaten wordt geboekt met zwemmers uit de doelgroepen. “Er is een fysiotherapeut die met patiënten komt zwemmen, in water dat nu ‘slechts’ 30 graden is en straks 32. We kennen ook al zwemmen met dementie. Het is opvallend

welk positief effect dat heeft op deze senioren. Er komt een glimlach op hun gezicht zodra ze uit de kleedkamer komen en ze zijn ook na het zwemmen nog een tijdlang veel communicatiever en blijer dan daarvoor. De vraag naar doelgroepactiviteiten is er al, maar wat nu nog afschrikt is onder andere het lawaai en de drukte. In het nieuwe zwembad zal het doelgroepenbassin door een wand worden afgeschermd van de rest van de accommodatie. Die zal de geluiden zo goed mogelijk absorberen. Zo creëren we een prikkelarme omgeving. In combinatie met de beweegbare bodem, de hogere watertemperatuur en nog wat kleinere verbeteringen, zoals beugels in de kleedruimtes, is dat een enorme verbetering die van het zwemmen een zeer aantrekkelijke activiteit maakt, niet alleen voor therapeutische doeleinden, maar ook voor dagbesteding.”

Uniek karakter

Voor de vormgeving van het zwembad is de gemeenteraad van Rheden bepaald niet over één nacht ijs gegaan. Het advies van de Wmo-specialisten om voor de financiering van het doelgroepenbad Wmo-gelden aan te wenden was zo vernieuwend dat de gemeente besloot er een externe expert naar te laten kijken. Tien Organisatieadvies

uit Oosterbeek werd gevraagd een second opinion te geven. Paul Louwerse, die samen met zijn collega's het onderzoek deed, onderstreept eerst en vooral het unieke karakter van het gemeentelijke voorstel. “Als onderdeel van de second opinion hebben we uitgebreid in het land navraag gedaan bij de experts, maar geen van hen had weet van een dergelijke aanpak met een concrete uitkomst. Een doelgroepenbassin op zich is natuurlijk niet uniek, wel deze wijze van financiering. We kregen de indruk dat iedereen in het land erg benieuwd is naar de afloop ervan en de mogelijke toepasbaarheid voor de eigen zwemaccommodatie. Dit initiatief getuigt echt van bestuurlijke ondernemingszin en moed.”

Curatief en preventief

Kenniscentrum Sport heeft berekend dat blijvend sporten of in beweging blijven een gezondheidswinst van 25.000 tot 100.000

**“De vraag naar
doelgroepactiviteiten is
er al, maar wat nu nog
afschrikt is de drukte”**

Gea Hofstede, wethouder Wmo gemeente Rheden.

euro per persoon kan opleveren. Zwemmen geldt als een van de meest gezonde sporten, omdat alle spieren erbij worden geoefend, de kans op blessures minimaal is en de drempel om eraan te beginnen erg laag is. “Voor wie uit een ziekenhuis komt of anderszins aan het revalideren is kan een of meer keer per week zwemmen het herstel versnellen. Maar zwemmen is niet alleen curatief, de gemeente Rheden zet de sport ook preventief in. Naar de financiële gevolgen van die preventieve effecten zijn beleidsmakers elders erg benieuwd, maar hier betreft de gemeente ook onontgonnen en daardoor ongestaafd terrein”, zegt Louwerse.

**“Er heeft hier
daadwerkelijk
ontschotting
plaatsgevonden tussen
de beleidssectoren
Wmo en Sport”**

Aannemelijk, maar niet zichtbaar

“De theorie dat je met een extra aanbod van sport en bewegen de zorgkosten omlaag kunt brengen is al zeker dertig jaar populair bij beleidsmakers. Er valt weinig tegenin te brengen, maar er vallen helaas ook weinig harde bewijzen voor aan te dragen. Het is heel aannemelijk dat ouderen die geregeld gaan zwemmen minder eenzaam zijn, in een betere lichamelijke conditie verkeren en daardoor later een beroep gaan doen op een voorziening als de thuiszorg, of minder vaak per week. Of ze nu alle tijd zwemmen of slechts een kwartier en de rest van het uur kletsend aan de rand van het zwembad hangen, het effect is altijd positief. Maar dat ‘later’ en ‘minder’ zie je niet terug in de cijfers. Een hard bewijs komt er pas als daadwerkelijk minder inwoners een beroep gaan doen op de maatwerkvoorzieningen van de Wmo. Daarom hebben wij in onze second opinion geadviseerd het gebruik nauwkeurig te monitoren en hiervoor een valide instrument te ontwikkelen. Van welke voorzieningen maakt de doelgroep gebruik en neemt dat gebruik af als gevolg van het zwembadbezoek? Alleen dan kun je een correlatie leggen. Wat we dan weer heel sterk vonden aan het concept is dat de gemeente in 2013 bij het vaststellen van de meerjarenfinanciering van de Wmo een structureel budget van ongeveer 0,5 miljoen euro heeft vrijgemaakt voor incidentele of structurele initiatieven. 200.000 euro daarvan is vanaf volgend jaar opnieuw vrij besteedbaar. Door adviesbureau Synarchis is op een juiste wijze berekend dat dit bedrag voldoende is om de investeringskosten én de kosten van de exploitatie (energie, personeel, onderhoud) te dekken.”

Olifantenpaden

Hoe krijg je voldoende mensen uit de doelgroepen naar het zwembad? Volgens Budel zijn er nu al veel gesprekken gaande met de professionals die de toekomstige zwemmers moeten gaan mobiliseren. “We spreken met verzekeraars, therapeuten en

ouderenbonden en de eerste aanvragen voor het bad zijn al binnen. We beginnen in 2019 met bouwen en het zal pas in 2020 open gaan. Naarmate de bouw vordert zullen we de communicatie opschalen, maar we zijn ervan overtuigd dat de beste reclame voor het doelgroepenbassin de positieve ervaring van de zwemmers zelf zal zijn. Zij vertellen het verder en ook dat zal meer geïnteresseerden over de streep trekken, binnen en buiten onze gemeente. De weg naar het zwembad is misschien in eerste instantie gemarkeerd door hindernissen, maar door het gebruik ontstaan vanzelf de spreekwoordelijke olifantenpaden.”

Basic

Zal deze vorm van financiering van het doelgroepenbassin tot een kostendekkende exploitatie leiden? Er is een structureel budget vrijgemaakt van 184.000 euro voor aanleg, onderhoud en personeel voor het doelgroepenbassin. Dat is inclusief een realistische exploitatie, want het doel van de gemeente Rheden is niet om een kostendekkende exploitatie te realiseren.

Dat is ook onmogelijk, zegt Louwerse: “Er is terecht besloten geen sauna, geen glijbaan

Marc Budel, wethouder Sport gemeente Rheden.

“Een doelgroepenbassin op zich is natuurlijk niet uniek, wel deze wijze van financiering”

en geen andere extra's in dit zwembad te realiseren. De ervaring leert dat die het totale kostenplaatje verzwaren, hoeveel extra bezoekers je er ook mee kunt trekken, want de prijs van het toegangskaartje dekt nooit de werkelijke kostprijs. Hoe basic dit nieuwe zwembad ook zal worden, het verschilt toch nog in een aantal opzichten van die ene zwembadvorm die honderd procent

rendabel kan zijn, namelijk een bad waar alleen maar zwemlessen in worden gegeven. Ook hier in Velp zal er dus aan het eind van het jaar geld bij moeten. Het college en de gemeenteraad hebben de bestuurlijke moed getoond om dit besluit te nemen. Wij van Tien Organisatieadvies vinden het hoe dan ook een mooi en na te volgen initiatief, ook omdat er daadwerkelijk ontschotting heeft plaatsgevonden tussen de beleidssectoren Wmo en Sport. Dit besluit kan echter niet één op één worden gekopieerd naar andere gemeenten. Het exploiteren van zwembaden zal altijd een kwestie van verliesminimalisatie blijven. Volledig kostendeckend is volgens ons een illusie, maar sterk kostenverlagend is wel degelijk aan de orde in dit innovatieve en boeiende concept.”

Paul Louwse, adviseur, projectleider en interim-manager Tien Organisatieadvies.

Verder lezen...

Op het Visie & Beleidsplein op www.sportengemeenten.nl kunt u de volgende documenten downloaden:

Vereniging Sport en Gemeenten (2011).
Sportief Participeren, bij *Sport & Maatschappij*

Verwey-Jonker Instituut (2008).
Participeren in wmo-beleid, bij *Sport & Maatschappij*

Gemeente Rheden wint Innovatieprijs Zwembaden 2018

Tijdens het Nationaal Zwembadcongres dat op 28 en 29 november in Noordwijk plaatsvond, ontving gemeente Rheden de Innovatieprijs Zwembaden 2018 voor het in 2020 te realiseren doelgroepenbad voor de hele regio. De financiering met zorggeld is vernieuwend in sportend Nederland. Daarnaast zet de gemeente zich in voor een hogere sportdeelname van mensen met een beperking.